

VIZIUNEA PENTRU EDUCAȚIE TEOLOGICĂ A PRIMULUI DIRECTOR AL SEMINARULUI TEOLOGIC BAPTIST DIN BUCUREȘTI ÎN CONTEXTUL EXTREMISMULUI NAȚIONA- LIST DE LA ÎNCEPUTUL ANILOR '20

Conf. univ. dr. Daniel-Marius MARIȘ

*Rectorul Institutului Teologic Baptist din București
marisdaniel@gmail.com*

Conf. univ. dr. Teodor-Ioan COLDA

*Prodecanul Institutului Teologic Baptist din București
teocolda@yahoo.com*

ABSTRACT: The Vision for Theological Education of the First Director of the Baptist Theological Seminary of București in the Context of Nationalist Extremism in the Early 1920s

In this paper (The Vision for Theological Education of the First Principal of the Baptist Theological Seminary in Bucharest in the Context of Nationalist Extremism at the Beginning of the 1920s), the authors present the visionary perspective in Baptist theological education of Constantin Adorian, the first president of the Romanian Baptist Union and the first Principal of the Baptist Seminary in Bucharest. In a complicated context of persecution due to the rapid rise of national extremism in Romania, Constantin Adorian managed to forward the initiative of founding a Baptist Seminary in Bucharest and focused on offering an adequate lay education and formal theological training to his Seminary students.

Keywords: Baptist, Seminary, Nationalism, Education, Persecution, Constantin Adorian, Dr. James Henry Rushbrooke.

Începuturile Seminarului Baptist din România se leagă de un număr restrâns de lideri bapțiști români, dar și de câțiva lideri bapțiști străini influenți, precum Dr. Edgar Young Mullins din Statele Unite ale Americii sau Dr. James Henry Rushbrooke din Marea Britanie. În calitate de președinte

al Uniunii Baptiste din România, Constantin Adorian a participat în zilele de 19-21 iulie 1920 la Congresul Baptist European organizat la Londra. Contactul acesta cu bapțiștii vorbitori de limbă engleză a determinat demararea proiectului înființării unei școli de pregătire teologică a bapțiștilor din România în baza promisiunilor făcute de Alianța Mondială Baptistă (Baptist World Alliance) și de către Bordul de Misiune Externă (Foreign Mission Board) al Convenției Baptiste de Sud (Southern Baptist Convention) din Statele Unite ale Americii de a oferi ajutorul necesar, întrucât posibilitățile financiare ale bapțiștilor români erau modeste, având în vedere privațiunile de tot felul suferite în timpul Marelui Război și persecuția religioasă declanșată în România după Marea Unire de la 1918.

În cadrul consfățuirii de la Arad din 18 aprilie 1922, Dr. Everett Gill, reprezentantul Bordului de Misiune Externă al Convenției Baptiste de Sud, a reușit prin tact și diplomație să creeze un echilibru în vederea luării deciziei de a stabili oficial Seminarul Teologic Baptist la București și de a continua cu proiectul construirii unei clădiri adecvate. În același an, cu fonduri primite din Statele Unite ale Americii, Dr. Everett Gill cumpără un imobil (alte surse menționează doar un teren) pe Strada Berzei Nr. 29, în apropiere de intersecția cu Strada Știrbei Vodă, în proximitatea Bisericii „Sfântul Ștefan Cuibu’ cu Barză”. După ce obține aprobările necesare și autorizația de construcție eliberată de Primăria Municipiului București, în anul 1923, demarează energic lucrările de construcție a primului corp de clădire.

La 1 iulie 1923 Constantin Adorian, primul președinte al Uniunii bisericilor Creștine Baptiste din România și primul director al Seminarului Baptist din București,¹ a pus piatra de temelie a primei clădiri a Seminarului din București, ocazie cu care a semnat și un pergament cu următorul conținut:

În anul Mântuitorului nostru Isus Hristos una mie nouă sute două zeci și trei în prima zi a lunii iulie, s-a pus de noi, Constantin Adorian,

1 Ioan R. Socaciu a fost primul director al Seminarului Baptist înființat la Buteni în anul 1921. În urma persecuției declanșate în Buteni față de Seminar, acesta a fost mutat la Arad. Persecuția urmărește Seminarul și la Arad, astfel că președintele Uniunii Bisericilor Creștine Baptiste din România, pastorul Constantin Adorian, decide mutarea urgentă a Seminarului la București. Ioan R. Socaciu nu susține soluția găsită și renunță la poziția de director. Astfel Constantin Adorian devine primul director al Seminarului Baptist mutat la București spre finele anului 1921.

Predicatorul Comunității București și președinte al Uniunii tuturor Comunităților Baptiste din România în prezența întregii adunări și a unui mare număr de invitați, piatra fundamentală a Primului Seminar Teologic al Comunităților Baptiste din România menit să dea tinerețului nostru actual și viitor educația și îmbărbătarea de a păstori turma Domnului și a vesti și mărturisi Sfânta Evanghelie în tot cuprinsul țării și chiar peste hotarele ei din generație în generație până la venirea scumpului nostru Domn și Mântuitor Isus Hristos. Întru amintirea acestui fapt am semnat actul de față. Constantin Adorian.²

Documentul a fost numit de Constantin Adorian *Act comemorativ* și a fost citit în auzul tuturor celor prezenți la acel eveniment istoric.³ Clădirea va fi terminată în anul 1924, an în care studenții se vor muta de la internatul improvizat la Biserica Baptistă Germană în noua clădire a Seminarului. În luna aprilie stabilirea activităților Seminarului în noua clădire din Strada Berzei era finalizată. Așadar, anul acesta se împlinesc 100 de ani de când Seminarul Teologic Baptist din București, în prezent Institutul Teologic Baptist, funcționează în campusul din Strada Berzei, Nr. 29.

Fragmentul de mai sus din discursul lui Constantin Adorian este un text-manifest sau un text-testament. Acesta surprinde foarte succint elemente din viziunea de educație teologică a directorului pentru Seminarul Teologic Baptist din București. El folosește trei expresii cheie: „educație,” „îmbărbătarea de a păstori” și „a vesti și mărturisi Sfânta Evanghelie.” Cu alte cuvinte este vorba de educarea unor generații noi de credincioși bapțiști în vederea lucrării pastorale și a misiunii creștine baptiste. Viziunea de educație teologică a lui Constantin Adorian este dezvoltată într-un document care este cunoscut în istoriografia baptistă ca *Pledoaria fratelui Constantin Adorian ca Seminarul să fie la București*.⁴ Este vorba de un discurs pe care Constantin Adorian, în calitate de președinte al Uniunii Baptiste, l-a susținut în cadrul Congresului Baptist de la Curtici, în zilele de 16-18 ianuarie 1922. El spunea: „Seminarul sau școala de Misiune nu este o școală ca să pregătească imediat pe aceia ce stau în lucrul Domnului, ci este o

2 Istoricul baptist Alexa Popovici menționează că în anul 1924 s-a inaugurat prima clădire în care urma să funcționeze Seminarul, clădirea din curte, pe Strada Berzei, Nr. 29. Alexa Popovici, *Istoria bapțiștilor din România 1856-1989*, ediție revizuită (Oradea: Făclia, 2007), p. 331; Marius Silveșan, *Bisericile creștine baptiste din România între persecuție, acomodare și rezistență – 1948-1965* (Târgoviște: Cetatea de Scaun, 2012), p. 200.

3 Silveșan, *Bisericile*, p. 218.

4 Vezi Vasile Bel și Daniel Stoica, *Seminarul Baptist 1921-2021. Un secol de învățământ teologic baptist românesc* (Cluj-napoca: Risoprint, 2021), pp. 31-37.

școală a viitorului, pentru a așeza Biserica la adăpost de vânturi ce astăzi o bântuie...”⁵ Discursul vizionar al lui Constantin Adorian de la momentul așezării pietrei de temelie a primei clădiri a Seminarului este unul pozitiv și optimist, la fel și *Pledoaria* sa, în ciuda persecuțiilor repetate și dure cu care se confruntau credincioșii bapțiști în toate provinciile României Mari la începutul anilor ‘20.

Semănătorul contra Sămănătorismului⁶

Cu scopul protejării idealului național, Marea Unire a românilor, se creează un mit național care susținea că a fi român înseamnă a fi și ortodox, iar ce nu era ortodox era văzut ca un pericol național. Bapțiștii (și nu doar ei) au fost victimele acestei concluzii forțate, exagerate, care, prin efectele ei, a contribuit mai degrabă la o divizare socială din considerente religioase, decât la realizarea unei coeziuni naționale. Bapțiștii reprezentau o noutate pentru spațiul românesc, deși rădăcinile lor ajung până în anul 1609 când s-a înființat prima biserică baptistă în Amsterdam.⁷ Problemele bapțiștilor pornesc de la unul din principiile lor fundamentale: botezul credinței, „scandalizând majoritatea care credea că e normal ca o societate creștină să depindă de faptul că toți membrii ei să fie botezați în copilărie.”⁸ Evident, românii au fost și ei scandalizați. De cele mai multe ori scandalizarea duce la o formă sau alta de opoziție.

Accentul pozitiv⁹ exacerbat pus pe ortodoxie este rezultatul unor curente literare și ideologice manifestate în spațiul românesc la sfârșitul

5 *Ibid.*, p. 32.

6 Caracterul naționalist al Sămănătorismului și Gândirismului a fost tratat într-un alt articol, materialul relevant fiind reluat în prezentul articol. Vezi Teodor-Ioan Colda, „Bapțiștii din România, victime ale discursului naționalist după Marea Unire de la 1918 și susținătorii discursului naționalist un secol mai târziu” în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, 6.1 (Les Arcs: Iarsic, 2018): pp. 462-484.

7 Mai multe amănunte despre începutul mișcării baptiste în Europa vezi Paul S. Fiddes, „Church and Sect: Cross-Currents in Early Baptist Life” în Anthony R. Cross & Nicholas J. Wood, editors, *Exploring Baptist Origins* (Regent’s Park College, Oxford: Center for Baptist History and Heritage Studies, 2010), pp. 33-59. Otniel Ioan Bunaciu, *Creștinii bapțiști – Începuturi, dezvoltare și răspândire* (București: Universitatea din București, Editura Credis, 2006), pp. 30-37.

8 Diarmaid MacCulloch, *Istoria creștinismului* (Iași: Polirom, 2011), p. 587.

9 Un accent critic, negativ, pus pe ortodoxie poate fi întâlnit în volumul lui Dimitru Drăghicescu, *Din psihologia poporului român* (București: Librăria Leon Alcalay, 1907), pp. 357-382.

secolului al XIX-lea și începutul secolului XX: Sămănătorismul, cu exponentul său principal istoricul Nicolae Iorga, și Gândirismul, cu exponentul său principal teologul și scriitorul Nichifor Crainic. Dacă Sămănătorismul pune accent deosebit pe autohtonism în acea încercare de a recupera valorile neamului plecând de la elementul de bază al societății românești, satul și țărâniea, Gândirismul ducea lucrurile un pas mai departe spre o relație profundă între cultura românească și ortodoxie. Crainic pretindea că întreaga cultură română izvorăște din biserică. Era critic față de intelectualitatea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care s-a angajat într-un proiect de occidentalizare a României, dar ignorând în mare parte importanța bisericii. El propunea un fel de renaștere națională cu scopul regăsirii spiritului românesc, lucru care putea fi realizat doar prin întoarcerea la ortodoxia răsăriteană. Nae Ionescu prezintă lucrurile și mai radical considerând spiritul românesc și spiritul ortodox ca fiind echivalente.¹⁰ Pe scurt, această relație descrie cel mai bine românismul.¹¹

Istoricul baptist Alexa Popovici subliniază spiritul naționalist și radicalist al acelor vremuri, făcând uz de una din ideile gândiriștilor: „cine nu este ortodox nu este nici român.”¹² El mai spune: „De asemenea, au căutat să eticheteze credința baptistă drept o ‘credință străină’, o ‘sectă americană’, ‘dăunătoare neamului.’”¹³ Așadar, pentru bapțiștii români libertatea religioasă era condiționată de apartenența la biserica majoritară.

Din cauză că numărul mare al bapțiștilor era concentrat pe teritoriul Transilvaniei, bapțiștii erau văzuți ca „victime ale acțiunilor de maghiarizare”.¹⁴ Mai mult erau văzuți ca dușmani ai neamului și uneltele iredentismu-

10 Pentru o descriere și analiză pertinentă mai a celor două curente, dar mai ales a Gândirismului, vezi volumul lui Keith Hitchins, *Romania 1866-1947* (The Oxford History of Modern Europe; Oxford: Oxford University Press, 1994), pp. 300-319.

11 Pentru o analiză critică a relației dintre spiritul ortodox și spiritul românesc, vezi volumul lui Zenovie Păclișanu, *Biserica și Românismul* (Historia, III; Târgu-Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2005).

12 Dr. J. Rushbrooke, „Baptists in Romania, New Excuses for Repression.” *The Baptist Times and Freeman*, 11 June 1925, apud Alexa Popovici, *Istoria*, p. 347.

13 Dr. J. Rushbrooke, „The Judgement of Those Withoot: Some Legends Concerning Baptists,” *The Baptist Record*, Thursday, 25 March 1926, p. 5, apud Alexa Popovici, *Istoria*, p. 347; J. F. Love, „Political and Religious Condition in Italy and Romania,” *The Baptist Record*, Thursday, 25 March 1925, pp. 5, 6, apud Alexa Popovici, *Istoria*, p. 347.

14 Dr. Grigore Comșa, *Baptismul în România*, Arad, 1927, 18-22, apud Alexa Popovici, *Istoria*, p. 347.

lui maghiar. Acesta a fost motivul principal evocat de episcopul Aradului, Dr. Grigore Comșa, în fața parlamentului țării pentru a împiedica acordarea recunoașterii cultice credincioșilor bapțiști.¹⁵ Bapțiștii, dar și credincioșii alor „secte” deveneau răspunzători pentru destinul separat al românilor înainte de 1918. Ei erau cel mai la îndemână dușman pentru sutele de ani de lipsă de unitate națională. Adesea s-a profitat de situația delicată a noilor granițe ale României Mari, îndeosebi în vestul și nord-estul țării. Anumite teritorii erau considerate zone de război supuse stării de asediu.¹⁶

Primele semne ale prigoanei au apărut în anul 1919. În baza unui ordin dat de comandamentul militar, pretura plasei Sebiș a interzis serviciile divine de duminică după-amiază sau de duminică seara. Un ordin similar a fost emis la Ceica. În capitală, Biroul de Urmărire și Cercetări al Prefecturii a cerut bisericii baptiste din București la 15 august 1919 răspuns la 8 întrebări, dintre care 3 se refereau la fonduri. Pastorul bisericii, Constantin Adorian, a oferit răspunsuri clare și exacte la toate întrebările.¹⁷ Până în anul 1920 situația se înrăutățește, ajungându-se la închiderea bisericilor baptiste. Prigoana nu a avut un caracter general și nici uniform. În Banat, în Vechiul Regat și în unele județe ale Transilvaniei situația era blândă. Persecuția era mare în Ardeal, în Basarabia și în Bucovina. Din cauza acestor persecuții Seminarul Teologic Baptist a fost mutat de la Buteni, locul înființării, la Arad, unde contextul era la fel de neprielnic, iar apoi la București.¹⁸

15 Dr. Grigore Comșa, „Biserica, statul și baptismul. Cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928 de Dr. Grigore Gh. Comșa Episcopul Aradului”, *Biserica și școala. Biserica și școala. Revistă bisericească, școlară, literară și economică*, Anul LII, N-rul. 23, Arad, 3 Iunie 1928, pp. 5-10.

16 În adresa No. 2853 înaintată Ministerului Cultelor și Artelor de către prefectul Județului Bihor la 10 august 1922 (înregistrată la Direcțiunea Cultelor Străine cu No. 1954/16.08.1922) scrie: „Cu referire la adresa Dvoastre No. 39471 din 5 august 1922 avem onoarea a vă comunica că reclamația bapțiștilor din Comuna Tăut din acest județ nu are nici un temei întrucât nimeni nu-i împedecă în exercitarea cultului. Propaganda și procesiunile din sat în sat nu sunt admise, comuna fiind situată în zona de stare de asediu.” Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Fond Ministerul Cultelor și Artelor, Dosar Nr. 133 / 1922*, fila 79.

17 Popovici, *Istoria*, pp. 348-349.

18 Pentru mai multe informații vezi Marius Silveșan, „Istoria unei instituții evanghelice: Seminarul Teologic Baptist din România” în *Tradiție, istorie, armată. Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice „Tradiție, Istorie, Armată”*, Ediția a II-a, Constanța, 4-5 iunie 2015, coordonat de Olimpiu Manuel Glodarencu

În contextul acesta cu totul neprielnic bapțiștilor din România, înființarea Seminarului Baptist în anul 1921 era și o formă de rezistență în fața persecuției absurde pe care credincioșii bapțiști erau siliți să o îndure. Cea dintâi clădire a Seminarului avea și are o arhitectură simplă și sobră, cu pretenții mai mult utilitare decât arhitectonice. Și totuși clădirea are un farmec al ei, resimțit de fiecare generație de seminariști. Un singur element arhitectonic asigură întreg farmecul acestei clădiri: statuia unui *semănător* amplasată pe colțul din stânga în partea de sus a fațadei. Această statuie a devenit deosebit de faimoasă în rândul bapțiștilor din România, astfel încât ea nu doar redă imaginea unui *semănător*, ci este *Semănătorul*. Statuia *Semănătorului* l-a inspirat pe Rev. Dr. James Henry Rushbrooke – care a susținut de altfel stabilirea Seminarului la București – în predicile sale. Într-un număr special al *Îndrumătorului Creștin* în care erau prezentate ultimele omagii pentru Dr. Rushbrooke, se spune:

L-am văzut [pe Dr. Rushbrooke] prima dată acum 12 ani când a venit la Seminarul nostru. Se simțea așa de bine cu noi; ne iubea așa de mult și ne privea fără întrerupere în aceste clipe. Cuvintele lui îți inspirau o adevărată putere. E de neuitat predica lui favorită cu pilda „*Semănătorului*” care ne-a desfășurat-o inspirat de statuia „*Semănătorul*” ce stă și azi pe frontispiciul clădirii Seminarului nostru din București; un om cu sacul legat de gât, cu mâna întinsă; simbolizând semănatul, iar în sens spiritual răspândirea Cuvântului Evangheliei în lume.¹⁹

În mod cu totul inedit statuia unui *semănător*, elementul de detaliu distinctiv al primei clădiri a Seminarului Baptist, a devenit *Semănătorul*, experimentând un fel de perseonificare datorită predicării impresionante a liderului baptist britanic Dr. James Henry Rushbrooke. *Semănătorul* devine simbolul tăcut, dar puternic, al educației teologice baptiste românești și al predicării Evangheliei în România.

Semănătorul: simbol al educației teologice baptiste în România

Posibil că ideea amplasării statuii *Semănătorului* pe fațada clădirii Seminarului să-i fi aparținut lui Constantin Adorian. În *Pledoaria sa Con-*

(Craiova: Editura Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, Editura SITECH, 2015), pp. 323-335.

19 „Un bărbat distins. Rev. Dr. J. H. Rushbrooke, fostul Președinte al Alianței Baptiste Mondiale” în *Îndrumătorul Creștin*, Anul II, Nr. 14 (15 iulie 1947), 8.

stantin Adorian oferea următoarele explicații: „Cuvântul ‚seminar’ vine de la cuvântul latin ‚seminarium’ ceea ce înseamnă, grădină de semănat. O astfel de grădină de semănat, cea mai sănătoasă învățătură, este cea mai mare necesitate pentru noi, și sunt convins că noi toți simțim această necesitate.”²⁰

Lui Constantin Adorian nu îi era străin faptul că majoritatea seminariștilor vor fi provenind din mediul rural, din familii cu posibilități materiale modeste, deci, în consecință, fără o educație completă la nivel gimnazial sau liceal. De aceea Seminarul Baptist nu a putut depăși pretențiile unei școli gimnaziale, iar mai târziu a unei școli liceale. Propunerea sa ca seminariștii să studieze în paralel materia specifică ciclului gimnazial și materia specifică unui seminar teologic a fost una realistă și matură, întâmpinând nevoile reale ale comunității baptiste din România. În calitate de director Constantin Adorian explica raționamentul deciziei sale:

Ce să se studieze în acest Seminar? Pentru mine aceasta nu este o problemă căci partea esențială a studiului va fi Biblia și ceea ce va trebui să cunoască și să știe studenții este Noul Testament. Bineînțeles că noi voim ca acestor studenți în curs de 4 ani să li se predea paralel cu cursul Biblic și cursul gimnazial, așa că în fiecare an să dea un examen, iar la sfârșitul cursului pe lângă diploma de Seminar să aibă obținut și certificatul de 4 clase gimnaziale. Dacă vor fi dintre ei cu talente deosebite vor putea urma mai departe până la Bacalaureat și Universitate ca astfel să dăm ocazie fiecăruia să se dezvolte.²¹

În privința materiilor predate în primul an de activitate al Seminarului la București și a profesorilor, Constantin Adorian preciza următoarele: „Am vorbit și aranjat profesori care să predea întreaga materie și care sunt următorii: 1) I. R. Socaciu – Vechiul și Noul Testament; 2) Ioan Popa – Istorie, Geografie, Matematică; 3) C. Adorian – Omiletică, Arhiologie; 4) B. Schlipf – Limba Engleză; 5) P. Pană – Româna, Franceza, Zoologia; 6) C. Ströbel – Muzică, Gimnastică; 7) F. Schuller – Germană, Pastorală, Pedagogie.”²²

Peste 15 ani Petru Gh. Truța, directorul Seminarului Baptist în perioada 1939-1940, oferă informații prețioase despre viața studentăască din

20 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 32.

21 *Ibid.*, p. 33.

22 *Ibid.*, p. 37.

campusul baptist din București și despre modul în care materiile gimnaziale erau studiate împreună cu materiile teologice:

Lumea materială și spirituală pe care o cercetăm e plină de farmec și curiozități. În mijlocul acestor preocupări sufletul simte apropierea sfântă a Celui Nevăzut. Studiile se împart în 2 categorii mari: 1) Studiile generale sau seculare și 2) Studiile special sau teologice. Din prima categorie fac parte: 1. Limba Română. 2. Istoria. 3. Geografia. 4. Limba Engleză. 5. Logică. 6. Noțiuni de drept. 7. Zoologie. 8. Botanică etc. În a doua categorie intră: 1. Vechiul Testament. 2. Noul Testament. 3. Geografia biblică. 4. Homiletica. 5. Evanghelizare. 6. Istoria bisericească. 7. Istoria Bapțiștilor. 8. Bisericele Nou-testamentale. 9. Teologia Biblică. 10. Teologia Sistematică. 11. Religiile comparative. 12. Educația religioasă. 13. Etica etc.²³

Constantin Adorian era conștient că aprobarea Ministerului Cultelor pentru activitatea Seminarului era crucială. De aceea, imediat ce seminarisții au ajuns la București în toamna anului 1921 el solicită acordul oficial al ministerului, care a transmis următorul răspuns:

Avem onoarea a vă încunoștința că luăm act de ținerea cursului biblic proiectat pe termen de șase luni, cu începere de la 1 decembrie a.c. Vă punem însă în vedere, că acel curs să se țină într-un oraș, de exemplu București, iar nici de cum în comuna Buteni, fiindcă trebuiesc evitate conflictele ce s-ar putea naște cu locuitorii acelei comune. Despre alegerea altei localități, veți binevoi a încunoștința acest Minister înainte de începerea cursului.²⁴

De asemenea rigorile impuse de Ministerul de Instrucție nu puteau fi ocolite. De aceea directorul Seminarului subliniază importanța respectării programei de predare specifică ciclului gimnazial:

Repet că materia de studiu care este a se aplica în școala noastră este aceea prevăzută în programul analitic al Ministerului de Instrucție și care indiscutabil trebuie urmat. Asupra acestui program pot spune că toată materia impusă este aceea pe care și noi trebuie s-o impunem și la care trebuie să rămânem. În scurtul timp de 4 ani studenții își pot agonisi atâtea cunoștințe chiar dacă sunt numai în-

23 Petru Truța, „Seminarul Teologic Baptist. Probleme și Aspecte” în *Farul Creștin*, Anul IV, No. 11 (1 iunie 1936), p. 3.

24 Popovici, *Istoria*, p. 327.

troduși în ele, pot descoperi atâtea izvoare încât ei vor fi de mare folos comunității.²⁵

Interesant este un orar al activității didactice a Seminarului Baptist datat în anul 1922, care îmbină materiile laice cu cele teologice.²⁶ Potrivit „Programului” sau orarului, întocmit pentru anul I și II de studii, activitatea seminariștilor începea în fiecare dimineață la ora 8:00 și se încheia de cele mai multe ori la ora 15:00, excepție făcând ziua de joi când activitatea se încheia la ora 16:00, după ora de Muzică. *Programul* avea și o secțiune de „Observațiuni” care preciza că miercuri în intervalul 8-10 se desfășoară ora de Gimnastică. Totodată, începând cu data de 15 ianuarie (este incert dacă este vorba de luna ianuarie a anului 1922 sau 1923) de la ora 16:00 urma să fie predată Limba engleză, probabil tot în ziua de miercuri. Foarte interesant, chiar neașteptat, este faptul că în *Program* nu apare ca disciplină predată Limba germană, deși până în anul 1924 activitatea Seminarului s-a desfășurat la biserica baptistă germană din capitală și cu sprijinul major al credincioșilor bapțiști germani. Totuși, Constantin Adorian menționează în același an 1922, în *Pledoarie*, disciplinele predate de cei 3 profesori germani, membri ai bisericii baptiste germane, iar unul dintre ei era responsabil de predarea Limbii germane: B. Schlipf, pastorul bisericii, originar din Statele Unite ale Americii, predă Limba engleză; C. Ströbel predă Muzica și Gimnastica; iar F. Schuller predă Limba Germană, Pastorală și Pedagogia. Un alt document păstrat împreună cu *Programul* prezintă numele seminariștilor din anul I și anul II de studii, dar și o listă a profesorilor, după cum urmează: D. Cornilescu,²⁷ fiind vorba de traducătorul Bibliei în limba română populară modernă, F. W. Schuller, C. Adorian, C. Ströbel, T. Meltzer, probabil al patrulea profesor german, V. Nicolescu și M. Tarlev.²⁸ Din *Program* se poate deduce că seminariștii aveau discipline comune, dar

25 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 34.

26 Daniel-Marius Mariș și Teodor-Ioan Colda, *Dumitru Cornilescu și Constantin Adorian, profesori la Seminarul Baptist* (București: paideia, 2023), p. 80.

27 În anul 1954, cu ocazia funerariilor lui Constantin Adorian, F. W. Schuller rememorează momentul în care împreună cu Constantin Adorian apelează la ajutorul fraților germani odată ce decizia de a muta Seminarul la București a fost luată, oferind o informație cu totul interesantă: „Adorian câștigase pe profesorul Cornilescu, traducătorul Bibliei în românește, care preluase să predă diferite materii. Adorian și Socaciu funcționau și ca profesori și eu preluasem Literatura română, Homiletica și Introducerea în Noul Testament.” Îndrumătorul Creștin Baptist, Anul IX, Nr. 1-3 (ianuarie-martie 1954), pp. 5-6.

28 Mariș și Colda, *Dumitru Cornilescu*, p. 79.

și discipline specifice fiecărui an de studiu. Materiile laice comune predate la Seminar, câte o oră pe săptămână, erau: Limba română și compunerea, Citirea, Geografia, Istoria universală și Muzica. Separat pentru fiecare an de studiu erau predate disciplinele: Aritmetica (apare câte o oră pe săptămână pentru fiecare an), Analiza (câte două ore pe săptămână pentru fiecare an) Gramatica (câte două ore pe săptămână pentru anul I și câte o oră pentru anul II). Ca materii teologice comune seminariștii studiau împreună câte două ore de: Introducere în Vechiul Testament, Introducere în Noul Testament și Elena (adică Limba greacă). Tot împreună studiau câte o oră de: Homiletică, Homiletică critică, Arheologie, Istoria bisericii universale, Istoria bisericii române și Geografia Palestinei. Anul I studia în plus o oră de Homiletică, iar anul II o oră de Limba ebraică și alte două ore de Pastorală.

În calitate de director Constantin Adorian trebuia să convingă delegații Congresului Baptist că decizia de a muta Seminarul de la Arad la București a fost cea mai bună. La întrebarea „Deci, de ce la București să fie școala noastră?” primul răspuns pe care-l oferă este: „Pentru că [Bucureștiul] este centrul de cultură Românească.”²⁹ Apoi el oferă mai multe motive logice, strategice, dar și educaționale. Redăm aici motivele care țin de viziunea educațională:

Pentru că la București și numai în București se pot bucura studenții de avantajele următoare: a) Biblioteca Fundației Carol; b) Biblioteca Academiei; c) Bibliotecile populare; d) Universitatea; e) Universitatea liberă; f) Parlamentul; g) Ateneul; h) Palatul Justiției; i) Muzeu; j) Palatul Artelor; l) Y.M.C.A.; m) Grădina Botanică; n) Facultatea de Teologie; o) Jurnale și reviste; p) Limbajul; r) Maniere. Pentru că aici la București se pot da examenele particulare și nu se vor pune piedici ca în oricare altă provincie. Pentru că Ministerul Cultelor nu aprobă și trebuie deci într-o măsură oarecare să ne conformăm și acestora.³⁰

La drept vorbind, argumentele lui Constantin Adorian sunt zdrobitoare. El este un vizionar, dar și mai mult, el este un lider matur cu o gândire echilibrată. Nu privește doar la clipa imediată; vede totodată oportunitățile ce se deschid pentru viitor, pentru generațiile următoare. Este conștient de responsabilitățile foarte mari pe care le are ca față de comunitatea baptistă,

29 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 34.

30 *Ibid.*, p. 35.

înțelegând că oportunitățile oferite de Dumnezeu în vederea desfășurării unei bune educații și a unei bune misiuni nu pot fi refuzate.

Semănătorul: simbol al predicării și misiunii baptiste

Privind retrospectiv și apreciativ aspectele legate de construirea Seminarului Baptist din București și de slujirea celor ce ieșeau de pe băncile Seminarului, Petru Gh. Truța spunea în anul 1936 următoarele:

Strada Berzei No. 29 București este probabil adresa cea mai cunoscută de frățietatea baptistă din România. Adresa aceasta reclădește dintr-o dată în închipuirea noastră două palate frumoase. Pe unul din ele se găsește ridicată statuia unui „semănător” care aruncă din mână semințe; aceasta este clădirea Seminarului Teologic Baptist din țara noastră. [...] Într-adevăr cei ce pleacă din această școală, încredințați de chemarea lor sfântă și măreață, vorbesc pentru Dumnezeu și în numele Lui. Ei sunt trimișii lui Dumnezeu în lumea aceasta pierdută. Ei sunt semănătorii cuvântului Vieții!³¹

Ca pastor și predicator baptist ce a avut parte de o educație formală la Seminarul Baptist din Hamburg, directorul Constantin Adorian era foarte conștient de importanța predicării. Informațiile despre Constantin Adorian ca predicator sunt răsfricate și sumare, la fel și informațiile despre viziunea sa în ce privește predicarea. În *Pledoaria* sa Constantin Adorian spunea: „În această școală sunt de părere să fie primiți toți acei tineri și bărbați chemați de Domnul a lucra în via Lui fie că au școală inferioară sau superioară. Bineînțeles, nu e vorba aicea de un gimnaziu, ci e vorba de școală de Misiune, e vorba de o școală de predicatori, e vorba de a crea bărbați care să-și cunoască înalta misiune la care sunt chemați.”³²

Relatând experiența convertirii în biserica baptistă germană din București în perioada 1902-1903, în autobiografia manuscrisă,³³ Constantin Adorian își amintește că în implicarea sa ca tânăr în biserică, o parte importantă era predicarea, vorbind adesea la întâlnirile de tineret ale bisericii, dar, după spusele lui, cu dificultate.³⁴ În ciuda acestei mărturisiri personale

31 Truța, „Seminarul Teologic Baptist,” p. 3.

32 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 33.

33 Documentul original, cu titlul *Jurnalul Comunității Baptiste Române*, se află în posesia domnului Daniel Mitrofan, obținut de la Aurica Adorian, soția lui Titus Adorian, fiul ui Constantin Adorian.

34 Alexa Popovici, „Înaintașii credinței noastre: Constantin Adorian”, *Farul Creștin* 8/1994, p. 7.

oneste, faptul că păstorul bisericii germane i-a încredințat o astfel de responsabilitate importantă arată nu doar faptul că tânărul Constantin Adorian vorbea fluent limba germană și că avea o conduită exemplară, ci și că prezenta talent oratoric și interes pentru Scriptură. Predicarea „cu dificultate” poate fi o referire la faptul că era un tânăr emotiv, dar care era totuși capabil să facă față oricărei situații. În anul 1908, ca delegat al bisericii din București la Congresul Baptist European de la Berlin, Constantin Adorian s-a aflat în situația de a prezenta un scurt mesaj în fața unei audiențe deosebit de numeroase.³⁵

Rememorând participarea la Congresul de la Berlin și importanța întâlnirii cu liderul baptist britanic James Henry Rushbrooke, care va milita asiduu începând cu anii '20 pentru libertatea baptiștilor din România, Constantin Adorian spunea:

Atunci l-am cunoscut când a trebuit să traducă ce aveam și eu de spus congresului. Întâmplarea a făcut ca președintele de zi să mă întreprună atrăgându-mi atențiunea că am numai 3 minute la dispoziție. Bineînțeles întreruperea m'a făcut să pierd șirul normal al celor ce aveam de comunicat și am căutat să rezum totul în câteva cuvinte. Doctorul Rushbrooke văzând că am uitat de el, puse încet, cu un dulce surâs mâna pe umărul meu și începu să traducă. Deși după părerea mea totul era pierdut și eram trist ca nu am fost lăsat să vorbesc, ținta a fost atinsă prin felul cum Dr. Rushbrooke a știut să expue cele ce spusese eu. Numai de câțiva Dr. Brauns, un frate american, se interesă de mine și eu am putut mai târziu astfel să-mi fac studiile la Hamburg, ca îotors de acolo, să pot întemeia prima Comunitate Baptistă Română la București în anul 1912.³⁶

Liderii baptiști prezenți la Berlin au constatat și ei, la fel ca și credincioșii baptiști germani din București, potențialul de lider și predicator al tânărului Constantin Adorian. Întors de la studii din Germania și înființând prima biserică baptistă română din București la finele anului 1912, în calitate de pastor Constantin Adorian a susținut prima predică. Friedrich

35 „Din partea României, tânărul Constantin Adorian aduce un scurt salut în fața congresului.” Rudolf Donat, *Das wachsende Werk: Ausbreitung der deutschen Baptistengemeinden durch sechzig Jahre (1849 bis 1909); nach vorhandenen Quellen und sonstigen Unterlagen* (Kassel: J. G. Oncken, 1960), p. 522.

36 Constantin Adorian, „Un mare luptător pentru libertatea religioasă: J. H. Rushbrooke”, în *Îndrumătorul creștin*, Anul II, Nr. 14 (15 iulie 1947), p. 4.

Wilhelm Schuller – prieten, colaborator apropiat al lui Constantin Adorian și fratele soției sale Luize – a fost prezent la acea primă predică și mărturisește: „Îmi amintesc că la ocazia fondării bisericii la 29 decembrie 1912 Adorian a ținut o predică memorabilă cu textul II Cor. 12:15 spunând între altele: „Și eu, voi cheltui prea bucuros din ale mele, și mă voi cheltui în totul și pe mine însumi pentru sufletele voastre.” Această predică m-a mișcat pînă la lărimi, căci simțeam că este izvorâtă dintr-o inimă sinceră.”³⁷

Așadar, potrivit martorilor oculari, Constantin Adorian era un predicator sensibil, care demonstra în mod indubitabil sinceritate și care avea totodată deprinderea de a dobândi o înțelegere practică, aplicativă, a textului biblic, dovadă și modul în care abordase textul ales pentru acea primă predică. În același timp, tot potrivit mărturiei lui F. W. Schuller, Constantin Adorian era și un bun evanghelist: „El predica Evanghelia și vizita pe cei câțiva români care începuseră să se adune. Ce bucurie era pe Adorian când primii pocăiți își manifestau dorința să fie primiți în comunitate.”³⁸

Ca unul care a studiat la un seminar teologic în Occident, Constantin Adorian înțelegea prea bine importanța pregătirii teologice în vederea slujirii pastorale și în vederea predicării biblice corecte. Referitor la pregătirea oferită în cadrul Seminarului Baptist din București el spunea:

În cursul de 4 ani se va putea de profesori constata dacă acești bărbați au aptitudinile pentru înalta lor chemare, pentru aceea noi am și început a cere de la fiecare acte de scrieri pentru a cunoaște aptitudinile fiecăruia și e sigur că poate fi cineva bun creștin, bun membru în biserică, că poate vorbi din când în când; a fi însă predicator va putea înțelege numai atunci cât se cere de la el, când va studia materia pregătitoare. E posibil că înainte de a intra în școală i s-a părut că el știe mai mult decât toți din Comunitate, însă venind în școală trebuie să constate că el nu știe nimic.³⁹

În concepția lui Constantin Adorian nu oricine putea fi predicator. Pentru a deveni predicator era nevoie de o chemare specială din partea lui Dumnezeu, chemare care, evident, trebuia onorată prin dobândirea unei pregătiri formale. De asemenea era nevoie de un proces didactic riguros,

37 F. W. Schuller, „Omul și lucrarea. Un tribut prietenesc, fratelui meu Constantin Adorian”, *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul IX, Nr. 1-3 (ianuarie-martie 1954), pp. 5-6.

38 *Ibidem*.

39 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 33.

definitivat prin evaluarea făcută de profesori. Pentru Constantin Adorian a fi un bun creștin, bun membru într-o biserică și chiar un vorbitor ocazional îndrăzneț, nu erau calități suficiente pentru a-l califica pe un anume credincios drept predicator. Pentru aceasta acel credincios „va studia materia pregătitoare” timp de 4 ani.

Din nefericire au rămas prea puține predici și schițe de predici în urma lui Constantin Adorian. Profesorul Ioan Bunaciu, în teza de doctorat,⁴⁰ focalizată pe predicarea în bisericile baptiste din România, oferă câteva schițe de predici.⁴¹ De asemenea mai pomenește de existența a două predici păstrate integral în revista *Îndrumătorul creștin baptist* (cea de-a doua fiind redată la sfârșitul acestui volum). Prima dintre predici are subiectul: *Profetul Iona în școala lui Dumnezeu* și a fost probabil trimisă la redacția revistei spre publicare de însuși Constantin Adorian în anul 1952.⁴² Cea de-a doua predică se bazează pe textul din Luca 24:50-51 și are subiectul *Înălțarea*.⁴³ Potrivit informațiilor oferite de redacție, a fost una dintre predicile de la apusul vieții: „Din ultimele sale lucrări din timpul petrecut la Deva – Hunedoara; în vara anului 1953.”⁴⁴

În baza cercetării făcute asupra schițelor de predici ale lui Constantin Adorian și asupra textului celor două predici integrale, profesorul Ioan Bunaciu ajunge la următoarele concluzii referitoare la predicarea lui Constantin Adorian: 1) avea o abordare cristocentrică în predicare – „E interesant modul cum în predică privește Hristocentric la toate problemele;”⁴⁵ 2) predica aplicativ – „Dar e interesant și modul în care a știut să facă aplicații la problemele contemporane;”⁴⁶ 3) avea un stil dinamic, poetic și

40 Prof. Dr. Ioan Bunaciu, *Propovăduirea în bisericile creștine baptiste* (București: Editura „Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din Republica Socialistă România,” 1976).

41 Din cuvintele profesorului Bunaciu se poate deduce că i-au parvenit mai multe schițe de predici de la Constantin Adorian, din care a decis să reproducă un număr restrâns. El spune: „de la Constantin Adorian ne-a rămas și schițe în manuscris. Prin bunăvoința fiului său Titus ni s-a pus la dispoziție aproximativ 250 de schițe de predici aparținând lui C. Adorian.” Bunaciu, *Propovăduirea*, p. 258.

42 Constantin Adorian, „Profetul Iona în școala lui Dumnezeu”, în *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul VII, Nr. 7 (iulie 1952), pp. 4-6.

43 Constantin Adorian, „Înălțarea”, în *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul IX, Nr. 6 (iunie 1954), pp. 1-2, 8.

44 *Ibid.*, 8.

45 Bunaciu, *Propovăduirea*, p. 254.

46 *Ibid.*, p. 255.

sensibil – „Predica se desfășoară într-un stil foarte vioi și poetic, cuprinde mult sentimentalism;”⁴⁷ 4) manifesta logică și claritate în expunere – „idei scurte, precise, clare;”⁴⁸ și 5) era fidel textului Biblic, tinzând spre o predicare expozitivă – „ideile sunt scoase din text.”⁴⁹

Potrivit profesorului Ioan Bunaciu, cei care l-au cunoscut personal pe Constantin Adorian rețin că în calitate de predicator a excelat în predici evanghelistice, fiind sentimental până la lacrimi. Stilul predicilor sale era simplu și bine ancorat biblic, prezentând idei scurte, clare și biblice. „Toate predicile se încheiau cu chemarea ascultătorilor la Hristos. În timpul său, C. Adorian era cel mai bun predicator din bisericile noastre și sa impus prin capacitatea sa predicatorială și prin rolul muncii sale.”⁵⁰

Concluzii

Constantin Adorian era convins că prezența seminariștilor la București le oferea acestora o experiență educațională lărgită, net superioară experienței dobândite într-un oraș din provincie precum Aradul – care, de altfel, era unul dintre orașele cunoscute sub denumirea de *Mica Vienă* – sau undeva în mediul rural transilvănean. El a înțeles importanța strategică a capitalei și de aceea a insistat ca Seminarul Baptist să se stabilească definitiv la București. În ciuda multiplelor obiecții legate mai ales de moralitatea orașului și de prezența baptistă scăzută din capitală, eliminând oricare altă variantă și devenind oarecum sentimental, el spunea: „Seminarul nu poate fi pus decât numai la centru și ori că am voi sau nu să recunoaștem, trebuie să recunoaștem că centrul de Cultură și de influență este București. Să nu credeți că fiindcă eu m-am născut în București sau pentru că sunt din București caut aceasta; dacă voiți să știți sunt originar tot din Transilvania și bunicul meu a fost preot în Groși, dar nu m-aș gândi un moment ca școala noastră să fie altundeva, nici la Oradea Mare și nici într-alt loc.”⁵¹

47 *Ibid.*, p. 257.

48 *Ibid.*, p. 258.

49 *Ibidem.*

50 *Ibid.*, p. 253.

51 Bel și Stoica, *Seminarul Baptist*, p. 34.

Bibliografie:

- ♦ *** Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Fond Ministerul Cultelor și Artelor*, Dosar Nr. 133 / 1922, fila 79.
- ♦ *** „Un bărbat distins. Rev. Dr. J. H. Rushbrocke, fostul Președinte al Alianței Baptiste Mondiale,” *Îndrumătorul Creștin*, Anul II, Nr. 14 (15 iulie 1947).
- ♦ ADORIAN, Constantin, „Un mare luptător pentru libertatea religioasă: J. H. Rushbrooke,” *Îndrumătorul creștin* Anul II, Nr. 14, 15 iulie. 1947.
- ♦ _____. „Profetul Iona în școala lui Dumnezeu,” În *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul VII, Nr. 7 (iulie 1952), pp. 4-6.
- ♦ _____. „Înălțarea,” În *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul IX, Nr. 6 (iunie 1954): pp. 1-2, 8.
- ♦ BEL, Vasile; Daniel Stoica, *Seminarul Baptist, 1921-2021: Un secol de învățământ teologic baptist Românesc*, Cluj-Napoca, Risoprint, 2021.
- ♦ BUNACIU, Ioan, prof.dr., *Propovăduirea în bisericile creștine baptiste*, București, Editura „Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din Republica Socialistă România”, 1976.
- ♦ BUNACIU, Otniel Ioan, *Creștinii baptiști – Începuturi, dezvoltare și răspândire*, București, Universitatea din București, Editura Credis, 2006.
- ♦ COLDA, Teodor-Ioan, „Baptiștii din România, victime ale discursului naționalist după Marea Unire de la 1918 și susținătorii discursului naționalist un secol mai târziu,” *Jurnalul Libertății de Conștiință*, 6.1, Les Arcs, Iarsic, 2018, pp. 462-484.
- ♦ COMȘA, Grigore Gh., „Biserica, statul și baptismul. Cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928 de Dr. Grigore Gh. Comșa Episcopul Aradului,” *Biserica și școala. Biserica și școala. Revistă bisericească, școlară, literară și economică*, Anul LII, N-rul. 23, Arad, 3 Iunie. 1928.
- ♦ DONAT, Rudolf, *Das wachsende Werk: Ausbreitung der deutschen Baptistengemeinden durch sechzig Jahre (1849 bis 1909); nach vorhandenen Quellen und sonstigen Unterlagen*, Kassel, J. G. Oncken, 1960.
- ♦ DRĂGHICESCU, Dumitru, *Din psihologia poporului român*, București, Librăria Leon Alcalay, 1907.
- ♦ FIDDES, Paul S., „Church and Sect: Cross-Currents in Early Baptist Life.” În Anthony R. Cross & Nicholas J. Wood, editors. *Exploring Baptist Origins*. Regent's Park College, Oxford, Center for Baptist History and Heritage Studies, 2010, pp. 33-59.

- * HITCHINS, Keith, *Romania 1866-1947. The Oxford History of Modern Europe*; Oxford, Oxford University Press, 1994, pp. 300-319.
- * MACCULLOCH, Diarmaid, *Istoria creștinismului*, Iași, Polirom, 2011.
- * MARIȘ, Daniel-Marius; Teodor-Ioan Colda, *Dumitru Cornilescu și Constantin Adorian, profesori la Seminarul Baptist*, București, Editura Paideia, 2023.
- * PÂCLIȘANU, Zenovie, *Biserica și Românismul*, Historia, III; Târgu-Lăpuș, Galaxia Gutenberg, 2005.
- * POPOVICI, Alexa, Dr., *Istoria baptiștilor din România 1856-1989*, ediție revizuită, Oradea, Făclia, 2007.
- * _____. „Înaintașii credinței noastre: Constantin Adorian,” *Farul Creștin* 8. 1994.
- * SCHULLER, F. W., „Omul și lucrarea. Un tribut prietenesc, fratelui meu Constantin Adorian,” *Îndrumătorul Creștin Baptist*, Anul IX, Nr. 1-3 (ianuarie-martie 1954).
- * SILVEȘAN, Marius, *Bisericile creștine baptiste din România între persecuție, acomodare și rezistență (1948-1965)*, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2012.
- * _____. „Istoria unei instituții evanghelice: Seminarul Teologic Baptist din România,” În *Tradiție, istorie, armată. Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice „Tradiție, Istorie, Armată”, Ediția a II-a, Constanța, 4-5 iunie 2015*. Coordonat de Olimpiu Manuel Glodarenco, Craiova, Editura Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I”, Editura Sitech, 2015, pp. 323-335.
- * TRUȚA, Petru, „Seminarul Teologic Baptist. Probleme și Aspecte,” *Farul Creștin*, Anul IV, No. 11 (1 iunie 1936).